

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Культурологія, культура мовлення, етика та естетика

Галузь знань 12 – Інформаційні технології

Спеціальність 126 – Інформаційні системи та технології очна денна форма здобуття освіти

Освітньо-професійна програма Інформаційні системи та технології

Статус дисципліни Обов'язкова, цикл дисциплін загальної підготовки

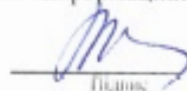
Факультет міжнародних відносин та права

Кафедра філософії та соціально-гуманітарних дисциплін

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття						Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС
			Всього	Лекції			Лабораторні роботи	Практичні заняття						
ОД	3	6	4	120	51	17	-	34	-	69	-	-	+	-

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми та стандарту вищої освіти підготовки бакалаврів зі спеціальності «Інформаційні системи та технології»

Програму складено

Підпис

д.філос.н., проф. Н.К. Петрук
Вчений консультант, ініціатор ініціативи

Схвалено на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук
Протокол № 1 від "30" серпня 2022 р.

Зав. кафедри філософії
та соціально-гуманітарних наук

д.філос.н., проф. Н.К. Петрук

Робоча програма розглянута та схвалена Вченою радою факультету інформаційних технологій

Голова Вченої ради факультету

Підпис

О.С. Савенко
Ініціали, прізвище

Культурологія, культура мовлення, етика та естетика

Тип дисципліни	Обов'язкова
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Семестр	Шостий
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Денна очна

Результати навчання.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *мати* систему знань про світовий культурний процес; *засвоїти* загальнолюдські культурні цінності, *сформувати* моральні та естетичні потреби; *аналізувати* форми та типи культур; професійно *спілкуватися* державною мовою усно та письмово; застосовувати знання державної мови з метою забезпечення ефективності професійної комунікації; оформляти отримані результати у вигляді презентацій, науково-технічних звітів; постійно *підвищувати* рівень своєї мовленнєвої культури; якісно виконувати роботу та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики; *діяти* у професійній і навчальній ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; *розширювати* свій світогляд, *обґрунтовувати* власні світоглядні позиції на основі знань про світову та національну культури.

Зміст навчальної дисципліни. Культурологія як наука. Специфіка культурологічного знання. Основні теорії та концепції в культурології. Культура і цивілізація. Культура і суспільство. Аксиологічні основи культури. Наука в системі культури. Генеза культури. Культура мовлення в системі сучасної культурології. Етика та естетика в духовній культурі людства.

Запланована навчальна діяльність: лекцій 17 год., практичних занять 34 год., самостійної роботи 69 год., разом 120 год.

Форми (методи) навчання: лекції з використанням пояснювально-ілюстративних, модульно-розвивальних і практичних методів; практичні заняття (обговорення навчального матеріалу, дискусія); індивідуальні завдання; самостійна робота (опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, письмове опитування (тестування), презентація результатів виконання індивідуальних завдань. практична перевірка (ділові ігри, презентації результатів виконання індивідуальних завдань)

Форма семестрового контролю. залік – 6 семестр.

Навчальні ресурси:

1. Гриценко Т.Б. Культурологія / Т.Б. Гриценко. – Київ: ЦУЛ, 2019. 392 с.
2. Конверський А. С. та інші. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів/ кол. авторів; за ред. А. С. Конверського. - Харків: Фоліо, 2013. 863 с.
3. Коневич О. В. Культурологія : навчальний посібник / О. В. Коневич, І. Я. Юркевич. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. 88 с.
4. Культурологія: хрестоматія: навч. посіб. для самост. роботи та сем. занять / уклад.: К.В. Кислюк, Г. Д. Панков. – Київ : Кондор-Видавництво, 2017. 176 с.
5. Сучасна культурологія : навчальний посібник / К. В. Кислюк, В. А. Суковата, З. І. Алфьорова, О. В. Титар, Г. П. Ковальова; За заг. ред. К. В. Кислюк.– Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 341 с.
6. Естетика: підручник /Л. Т. Левчук, Д. Ю., Кучерюк, В. І. Панченко. - Київ: Центр учбової літератури, 2010. 520 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Levchuk_Larysa/Estetyka.pdf
7. Малахов В.А. Етика: курс лекцій / В. Малахов. - Острого: Вид. НУ «Острозька академія», 2014. 214 с. https://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Etyka_Malakhov.pdf
8. Прикладна етика: навч. посіб./ Т.Г. Аболіна, В.Г. Нападиста, О.Д. Рихліцька [та ін.]-К.:ЦУЛ, 2012. 392с. <https://ukrtextbook.com/prikladna-etika-abolina-t-g/>
9. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посіб.-3-тє вид., стер./ О.В. Кубрак. – Суми : Університетська книга, 2012. 222с.
10. Торчинський М.М. Культура наукової мови: навч. пос. / М.М. Торчинський. – Хмельницький, 2012. 269 с.
11. Українська мова в діловому спілкуванні: навч. пос. / І.Г. Гопанчук, С.Ю. Шатенко. – Київ: Київ.нац. торг.-екон унів-т, 2016. 196 с.
12. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
13. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/plage_lib.php.

Викладач: д. філос. наук, професор Петрук Н.К.

ВСТУП

Дисципліна «Культурологія, культура мовлення, етика та естетика» - складова загальної підготовки бакалаврів зі спеціальності «Інформаційні системи та технології». Культурологія, культура мовлення, етика та естетика – це самостійна дисципліна в системі гуманітарних наук. Її проблемне поле окреслюється потребою розуміння культури як специфічно людського феномена і ціннісної системи, усвідомлення відмінностей між різними культурами, вивчення процесу взаємодії культур, осмислення ролі культури в сучасному глобальному і технократичному світі, у розвитку суспільства, техніки і технологій, розуміння значимості формування культури мовлення, з'ясування місця етики та естетики в духовній культурі людства. Культурологія, культура мовлення, етика та естетика постає інтегративним знанням про основні теорії та концепції розвитку культури, взаємодію культури і цивілізації, співвідношення культури і природи, культури і суспільства, аксіологічні основи культури, місце науки, релігії і мистецтва в системі культури, моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства, історичні типи культури, особливості української культури, специфіку усного та публічного мовлення, ділового спілкування та професійної комунікації.

Мета дисципліни – формування у студентів поглибленого розуміння змісту і предмету культурології, культури мовлення, етики та естетики, з'ясування ролі особистості в культурі, вивчення особливостей національної культури, оволодіння нормами професійного спілкування.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

- компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в області інформаційних систем та технологій, або в процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, які потребують застосування теорій та методів інформаційних технологій.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК13. Здатність спілкуватися державною мовою з професійних питань як усно, так і письмово.

ФК5. Здатність оцінювати та враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні фактори на всіх етапах життєвого циклу інфокомунікаційних систем.

Програмні результати навчання:

ПРН10. Розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних завдань та рішень.

ПРН12. Приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів; ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та здорового способу життя.

ПРН13. Здійснювати україномовну та англomовну комунікацію з професійних питань, опрацьовувати україномовні та англomовні джерела предметної області

ПРН15. Оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення; усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення; якісно виконувати роботу та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

Предмет дисципліни: культура як цілісна система, генеза культури, закономірності світового і національного культурних процесів, культура мовлення, етика і естетика як складові культури.

Завдання дисципліни - сформувати у студентів знання сутності культури, культури мовлення, уявлення про основні культурологічні теорії та концепції, охарактеризувати форми й типи культур та цивілізацій, вивчити зміст та особливості української культури, розкрити зміст етики та естетики як філософських дисциплін, з'ясувати місце культури мовлення в системі сучасної культурології. Забезпечити набуття компетентностей та досягнення результатів навчання відповідно до Стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності «Інформаційні системи та технології».

Результати навчання: Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: професійно спілкуватися державною мовою, як усно, так і письмово; застосовувати знання державної мови з метою забезпечення ефективності професійної комунікації; *діяти* у професійній і навчальній ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності; *розширювати* власний світогляд; *поглиблювати* знання та розуміння предметної області та розуміння професії; *реалізувати* свої права і обов'язки як члена суспільства, *усвідомлювати* цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; *зберігати* та *примножувати* моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки та технологій; *використовувати* різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; *обґрунтовувати* власні світоглядні позиції на основі знань про світову та національну культури.

1. СТРУКТУРА ЗАЛКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу
Шостий семестр			
Модуль 1. Культурологія	2	4	8
Тема 1. Культурологія як наука. Специфіка культурологічного знання			
Тема 2. Основні теорії та концепції в культурології.	2	4	8
Тема 3. Культура і цивілізація	2	4	8
Тема 4. Культура і суспільство	2	4	8
Тема 5. Наука в системі культури	2	4	8
Тема 6. Генеза культури	2	4	8
Модуль 2. Культура мовлення	2	4	8
Тема 7. Культура мовлення в системі сучасної культурології			
Модуль 3. Етика та естетика	3	6	13
Тема 8. Етика та естетика в духовній культурі людства	(4/2)*		(12/14)*
Разом за семестр:	17 (18/16)*	34	69 (68/70)*

* За чисельником / за знаменником (розрахунок здійснюється відповідно до розкладу занять)

2 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
	Шостий семестр	
1	<p>Модуль 1. Культурологія Тема 1. Культурологія як наука. Специфіка культурологічного знання. Культурологія як наука про культуру. Предмет і зміст культурології. Філософське осмислення культури. Філософія культури. Культурологія і культурна антропологія. Поняття культури. Основні підходи до розуміння культури. Протиріччя та проблеми розвитку культури. Історична динаміка культури. Універсальні типології культури. Місце західної культури в розвитку світової цивілізації. Захід і Схід. Українська культура як частина загальноєвропейського культурно-історичного простору. Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [12]; [13].</p>	2
2	<p>Тема 2. Основні теорії та концепції в культурології. Становлення культурологічної думки: міфологічні та релігійні уявлення про культуру. Культурно-антропологічне та історичне дослідження культури. Еволюціоністська концепція культури (Л. Морган, Г. Спенсер). Аксиологічна концепція культури (В. Дільтей, В. Віндельбанд, Г. Рікерт). Філософсько-соціологічне осмислення культури. Антропологічна концепція культури (Б. Маліновський, К. Леві-Стросс). Концепція циклічного розвитку культури (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі). Соціологічна концепція культури (П. Сорокін). Тема кризи сучасної західної культури в культурології (Г. Маркузе, Т. Адорно, Х. Ортега-і-Гассет). Марксистська концепція культури. Українська культурологічна думка. Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5].</p>	2
3	<p>Тема 3. Культура і цивілізація. Поняття цивілізації. Цивілізація як соціокультурне утворення. Основні тенденції розвитку цивілізації. Світова та локальні цивілізації. Співвідношення культури і цивілізації. Концепція циклічного розвитку культури та цивілізації. Концепція лінійного розвитку культури та цивілізації. Вчення О. Шпенглера. О. Шпенглер про кризу культури. Концепція циклічного культурно-цивілізаційного розвитку</p>	2

	<p>А Тойнбі. К. Ясперс про сенс історії та перспективи розвитку цивілізації. Концепція етногенезу Л. Гумільова. Типологія цивілізацій. Особливості сучасної цивілізації. Цивілізація як етап розвитку культури. Техніка, культура та природа людини.</p> <p>Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [12]; [13].</p>	
4	<p>Тема 4. Культура і суспільство.</p> <p>Природа і культура. Роль соціальних факторів у розвитку культури. Місце і функції культури в суспільстві. Культура як процес розвитку людського суспільства. Історичні типи суспільства і типи культури. Роль соціальних факторів у розвитку культури. Соціальні інститути та культура. Функції соціальних інститутів у культурі. Культура і соціальні практики. Субкультура. Контркультура. Поняття культурної ідентифікації. Ідея рівноправності культур у сучасному світі.</p> <p>Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [12]; [13].</p>	2
5	<p>Тема 5. Наука в системі культури.</p> <p>Наука як культурний феномен. Культурно-історична динаміка науки. Наукове пізнання і культурний розвиток. Походження науки. Культура в інформаційному суспільстві. Сучасна наука, її особливості. Роль парадигми в науці. Моральні виміри науки і культури. Дотримання норм академічної доброчесності в науці. Глобалізація і розвиток гуманітарних наук у духовній культурі сучасності.</p> <p>Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [12]; [13].</p>	2
6	<p>Тема 6. Генеза культури.</p> <p>Форми існування первісної культури. Антична культура. Середньовічна культура. Роль християнства в розвитку європейської культури. Культура доби Відродження. Культура доби бароко та Просвітництва. Культура XIX-XX ст.: художні течії та стилі. Модернізм. Культура XXI ст.: глобалізація і проблеми взаємодії культур. Українська національна культура.</p> <p>Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [6]; [7]; [12].</p>	2
7	<p>Модуль 2. Культура мовлення.</p> <p>Тема 7. Культура мовлення в системі сучасної культурології.</p> <p>Мова як суспільне явище. Мовлення як форма існування живої мови. Культура мови. Мова і мовлення. Культура усного та писемного мовлення. Особливості культури мовлення. Основні аспекти вияву культури мовлення. Комунікативні ознаки або критерії культури мовлення: правильність, точність, логічність, змістовність, доречність, багатство, виразність, чистота. Сильові різновиди української мови. Науковий, офіційно-діловий і публіцистичний стилі. Проблема фахової термінології. Поняття суржику. Формування особистої культури мовлення. Усне публічне мовлення. Книжно-розмовна форма публічного мовлення. Ділове мовлення та його особливості. Діловий стиль у спілкуванні. Академічний плагіат у професійній діяльності. Способи протистояння академічному плагіату і самоплагіату. Етика on-line спілкування.</p> <p>Літ.: [1]; [9]; [10]; [11]; [12].</p>	2
8	<p>Модуль 3. Етика та естетика.</p> <p>Тема 8. Етика та естетика в духовній культурі людства.</p> <p>Етика та естетика як сфери проявів внутрішнього людського ставлення до дійсності. Етика як вчення про мораль, моральність та моральний спосіб освоєння світу. Предмет етики. Основні категорії етики. Добро як вища цінність. Поняття обов'язку, совісті, честі, гідності, сенсу життя, щастя. Мораль. Її сутність, структура. Мораль в історії етичної думки. Моральна свідомість. Моральна норма як регулятор моральної свідомості. Сутність моральних принципів. Роль цінностей в структурі моральної свідомості. Мораль і свобода індивідуального вибору. Основні функції моралі. Естетика як філософська наука. Предмет естетики. Історія естетики. Естетика як філософія мистецтва. Специфіка естетичного. Сутність прекрасного. Краса як цінність. Мистецтво.</p>	3 (4/2)*

	Художній образ – форма мислення в мистецтві. Значимість етичного та естетичного виховання сучасної молоді. Літ.: [1]; [4], [5]; [12].	
Разом за семестр:		17 (18/16)*

* За чисельником / за знаменником (розрахунок здійснюється відповідно до розкладу занять)

2.2. Зміст практичних занять

Перелік семінарських занять для студентів денної форми навчання

№ теми	Тема практичного заняття	Години
	<i>Шостий семестр</i>	
1	Тема 1. Культурологія як наука. Специфіка культурологічного знання. Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [12]; [13].	4
2	Тема 2. Основні теорії та концепції в культурології. Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5].	4
3	Тема 3. Культура і цивілізація. Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [12]; [13].	4
4	Тема 4. Культура і суспільство. Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [12]; [13].	4
5	Тема 5. Наука в системі культури. Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [12]; [13].	4
6	Тема 6. Генеза культури. Літ.: [1]; [2]; [3]; [4], [5]; [6]; [7]; [12].	4
7	Тема 7. Культура мовлення в системі сучасної культурології. Літ.: [1]; [9]; [10]; [11]; [12].	4
8	Тема 8. Етика та естетика в духовній культурі людства. Літ.: [1]; [4], [5]; [12].	4
9	Підсумкове заняття. Тестування	2
Разом за семестр:		34

2.3 Зміст самостійної (в т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, написанні рефератів, виконанні індивідуальних завдань тощо.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
<i>Шостий семестр</i>		
1	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища. 3. Підготовка до семінарського заняття №1.	4
2	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища..	4
3	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища. 3. Підготовка до семінарського заняття №2.	4
4	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми.	4

	2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища.	
5	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища. 3. Підготовка до семінарського заняття №3.	4
6	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища.	4
7	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища. 3. Підготовка до семінарського заняття №4.	4
8	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища.	4
9	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища. 3. Підготовка до семінарського заняття №5.	4
10	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища.	4
11	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища. 3. Підготовка до семінарського заняття №6.	4
12	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища.	4
13	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища. 3. Підготовка до семінарського заняття №7.	4
14	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища.	4
15	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища. 3. Підготовка до семінарського заняття №8.	4
16	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу за підручниками. Використання модульного середовища.	4
17	Підготовка до підсумкового заняття і тестування	5 (4/6)*
Разом за семестр:		69 (68/70)*

* За чисельником / за знаменником (розрахунок здійснюється відповідно до розкладу лекційних занять)

3. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес вивчення культурології, культури мовлення, етики та естетики здійснюється на основі використання як традиційних (пояснювально-ілюстративних, практичних), так і сучасних інноваційних (розвитку критичного мислення, модульно-розвивальних) методів навчання. Лекції проводяться традиційним чином - як викладання матеріалу лектором в аудиторії, а практичні заняття - шляхом дискурсу і ділових ігор, організації діалогу зі студентами, проведення тест-контролів з використанням ІТ-технологій, проведення практикумів, презентацій. Метою навчання є становлення інтелектуальної культури студентів, здатності ділового спілкування і професійної комунікації, формування чіткої світоглядної позиції молодого людини в сучасному світі з усвідомленням цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Застосовувані при викладанні дисципліни методи навчання сприяють розвитку у студентів навичок *soft skills*: виконання частини практичних завдань проходить у формі рольових ігор, що сприяє розвитку здатності до спілкування і організації командної роботи над спільними задачами, а змінюваність умов задач і складу груп сприяє розвитку навичок адаптованості, гнучкості, комунікативності та оперативного налагоджування міжособистісних відносин у різних колективах; інтерактивне спілкування з проблемних питань під час лекцій, прилюдні виступи під час практичних занять і захисту реферативної роботи з обґрунтуванням прийнятих рішень щодо вибору методів рішення завдань в діалозі з викладачем і групою сприяють формуванню і удосконаленню вмінь публічних виступів, емпатичного слухання, відстоювання власної точки зору, самоаналізу і самокритики; обмежений час на виконання практичних і тестових завдань, чітко визначені і надані в силабусі терміни проходження контрольних точок і відпрацювання заборгованостей сприяють розвитку пунктуальності, здатності до самоорганізації та управління часом (тайм-менеджменту).

При вивченні дисципліни можуть бути зараховані результати навчання, здобуті у неформальній освіті. Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, реалізується згідно з чинним законодавством і регулюється Положенням про порядок перезарахування результатів навчання та визначення академічної різниці у ХНУ <https://www.khnu.km.ua/root/files/01/10/03/006.pdf>.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та семінарських занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочим планом дисципліни.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування на семінарських заняттях, практична перевірка (ділові ігри, презентації);
- тестовий контроль знань теоретичного матеріалу і вмінь їх застосовувати.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю (залік за рейтингом формується автоматично за результатами поточного контролю).

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з врахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих її видів робіт. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (залік), вважається невстигаючим.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування на семестрових заняттях; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; контроль здійснюється згідно з робочою програмою

дисципліни і робочим навчальним планом.

Для семінарських занять викладач встановлює обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

При оцінюванні знань студентів викладач керується такими критеріями.

Оцінку «відмінно» отримує студент за глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому він легко орієнтується, понятійного апарату, за уміння зв'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, формулювати і обґрунтовувати свої судження, вибирати конструктивні рішення. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі).

Оцінку «добре» отримує студент за повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування в вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді. При цьому враховується те, що у змісті й формі відповіді могли бути окремі неточності (похибки), нечіткі формулювання тощо. Відповідь студента має будуватись на основі самостійного мислення.

Оцінки «задовільно» заслуговує студент, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, виконав практичні завдання, що передбачені програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент слабо знає структуру курсу, допускає помилки у відповіді тощо.

Оцінка «незадовільно» виставляється, коли студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні конкретних завдань.

На основі результатів поточного контролю і підсумкового контрольного заходу виставляється підсумкова семестрова оцінка. На основі аналізу контролю знань викладач удосконалює курс лекцій, звертаючи особливу увагу на ті розділи, чи теми, при вивченні яких було найбільше неточних відповідей, що у свою чергу свідчить про методичні та інші недоліки при висвітленні вказаних тем або розділів.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота								Самостійна індивідуальна робота	Семестровий контроль (залік)	
Семінарські заняття								Тестовий контроль		
1	2	3	4	5	6	7	8	Реферат		
ВК:				0,6				0,2	0,2	за рейтингом

Умовні позначення: Т – тема дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт.

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1-7	8-10	11-16	17-20
Оцінка	2	3	4	5

На тестування відводиться 20 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Через 20 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування. Тестування студент може також пройти і в он-лайн режимі в модульному середовищі MOODLE.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то

під час опрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка	
A	4,75–5,00	5	<i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків
B	4,25–4,74	4	<i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	<i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Культурологія як наука.
2. Зміст і предмет курсу «Культурологія, культура мовлення, етика та естетика».
3. Поняття «культура».
4. Сучасне розуміння культури.
5. Матеріальна і духовна культури.
6. Філософія як самосвідомість культури.
7. Культура як об'єкт дослідження культурології.
8. Проблема визначення культури.
9. Культура і цивілізація.
10. Східна і західноєвропейська культури.
11. Етносоціологічне і філософське визначення культури.
12. Сучасна філософія про культуру і цивілізацію.
13. О. Шпенглер про перспективи розвитку західноєвропейської культури.
14. Філософія культури О. Шпенглера. Концепція локальних культур.
15. Теорія локальних цивілізацій А. Тойнбі.
16. Антропологічні визначення культури.
17. Поняття цивілізації. Співвідношення культури і цивілізації.
18. Особливості розвитку сучасної цивілізації.
19. Міфологічний світогляд і перші уявлення про культуру.
20. Світоглядні системи Стародавнього Сходу і культура.

21. Релігійний світогляд і розвиток культури.
22. Антична культура.
23. Епоха великих географічних відкриттів і культура.
24. Історико-антропологічні дослідження культури (Г. Фостер і Й.Г. Гердер).
25. Принцип функціоналізму в культурології (Б. Маліновський).
26. Структуралістський підхід до культури (К. Леві-Строс).
27. Філософське осмислення культури. Від античності до доби модернізму.
28. Неокантіанство та його підхід до розуміння культури.
29. «Філософія життя» і заперечення раціоналізму в культурі.
30. Проблеми розвитку культури і людини в філософії екзистенціалізму.
31. Марксистське розуміння культури та шляхів її розвитку.
32. Сучасні філософські уявлення про культуру.
33. Х. Ортега-і-Гассет як теоретик культури.
34. Християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена і проблеми розвитку культури.
35. Концепція «благоговіння перед життям» А. Швейцера.
36. Герменевтика і проблема розуміння культурних смислів.
37. Психоаналітична філософія і культурологічна проблематика. Поняття архетипу.
38. Постіндустріальне суспільство і культура.
39. «Римський клуб» про забезпечення культурної спадщини.
40. Й. Гейзінга і його концепція культури.
41. Культура Київської Русі.
42. Культурно-національне відродження в Україні XVI – XVII ст.
43. Києво-Могилянська академія як феномен української культури.
44. Культура українського бароко.
45. Г. Сковорода і розвиток духовного змісту української культури.
46. Культура українського романтизму. Філософія української національної ідеї.
47. Українське «розстріляне Відродження» 30-х рр. XX ст.
48. Українське шістдесятництво як вияв національного протесту проти тоталітаризму.
49. Основні концепції культурогенезу.
50. Культура і природа.
51. Культура в системі людської діяльності.
52. Роль творчої особистості в творенні культурного простору.
53. Циклічні теорії історичного коловороту.
54. Історичний стиль культури.
55. Наука як елемент культури.
56. Особливості наукової культури. Академічна добросесність як імператив наукової діяльності.
57. Науковий світогляд як органічна частина культури сучасної людини.
58. Види та жанри мистецтва.
59. Ціннісно-естетична природа мистецтва.
60. Поняття масової та елітарної культури.
61. Вплив техногенної цивілізації на розвиток масової культури.
62. Субкультура і контркультура.
63. Культурологічні концепції масової та елітарної культур.
64. Глобалізація та культура.
65. Культура мовлення і розвиток українського суспільства.
66. Мистецтво оперування фаховою термінологією фахівця у сфері інформаційних технологій.
67. Особиста культура мовлення.
68. Ділове і публічне мовлення.
69. Особливості on line спілкування.
70. Етика і естетика як філософські науки.

71. Моральна свідомість і моральні цінності.
72. Моральні норми та їх значення у діяльності фахівця.
73. Прекрасне як найвища естетична цінність.
74. Сутність і природа мистецтва.
75. Художньо-естетичні стилі в історії європейської культури.
76. Діловий стиль у спілкуванні.
77. Мовний, мовленнєвий і спілкувальний етикет.
78. Усна і письмова ділова мова.
79. Ділове (службове) листування.
80. Комунікація як невід’ємна складова міжособистісної взаємодії.
81. Сила і можливості громадянського суспільства: уроки російсько-української війни.
82. Роль комунікації у житті людини.
83. Війна як антитеза культури.
84. Інформаційне суспільство і розвиток культури.
85. Культура в глобальному і техногенному світі.
86. Захід і Схід: аспекти культурної взаємодії.
87. Українська культура як частина загальноєвропейського культурно-історичного простору.

6. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Античність як тип культури.
2. Середньовічна християнська культура.
3. Культура арабського Сходу.
4. Естетика Відродження.
5. Італійські гуманісти XIV - XV ст. і формування ренесансної культури.
6. Ідеї Відродження і Реформації та їх вплив на розвиток західноєвропейської культури.
7. Раціоналістичний характер новоєвропейської культури.
8. Естетична культура Просвітництва. Просвітницький реалізм.
9. Романтизм як культурний стиль.
10. Класицизм як художня система.
11. Критичний реалізм у мистецтві та культурі XIX ст.
12. Модернізм та його вплив на розвиток мистецтва XX ст.
13. Художні стилі мистецтва XX - XXI ст.
14. Поп-арт як вияв споживацького ставлення до життя.
15. Глобалізація і розвиток духовної культури.
16. Критика цивілізації в творах О. Шпенглера.
17. Концепція локальних цивілізацій А. Тойнбі.
18. М. Вебер про протестантську етику праці.
19. Формацийна та цивілізаційна теорія розвитку людської історії.
20. Глобалізація та інтеграційні процеси в сучасній освіті.
21. Культура Київської Русі.
22. Релігійно-культурне відродження в Україні XVI - XVII ст. Розвиток книжної культури.
23. Культура українського бароко.
24. Українські гуманісти XV - XVII ст. та їх вплив на розвиток культури.
25. Український романтизм XIX ст. Філософія серця.
26. Вплив творчості Г. Сковороди на розвиток української християнської культури.
27. Цінність культури в сучасному технократичному світі.
28. On line спілкування як потреба сучасного світу.
29. Культура мовлення в світі сучасних технологій.
30. Моральні норми і цифрова культура.
31. Інформація як об’єкт культурної цінності.
32. Інформаційні технології як засіб налагодження комунікації.
33. Етика спілкування в інформаційному суспільстві.

34. Політика інформаційної безпеки як фаховий елемент формування культури поведінки.
35. Моральні і культурні аспекти застосування політики безпеки.
36. Загрози культурі і моралі в інформаційному просторі.
37. Етика професійного спілкування у сфері інформаційних технологій.
38. Інформація як засіб збереження та захисту культурних і моральних цінностей.
39. Моральні аспекти і етична складова хакінгу.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Козира Є. В. Культурологія: навчальний посібник / Є. В. Козира. - К.: ВСВ «Медицина», 2017. 352 с.
2. Конверський А. Є. та інші. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів/ кол. авторів; за ред. А. Є. Конверського. - Харків: Фоліо, 2013. 863 с.
3. Коневич О. В. Культурологія : навчальний посібник / О. В. Коневич, І. Я. Юркевич. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. 88 с.
4. Культурологія: хрестоматія: навч. посіб. для самост. роботи та сем. занять / уклад.: К.В. Кислюк, Г. Д. Панков. – Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 176 с.
5. Сучасна культурологія : навчальний посібник / К. В. Кислюк, В. А. Суковата, З. І. Алфьорова, О. В. Титар, Г. П. Ковальова; За заг. ред. К. В. Кислюк.– Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 341 с.
6. Естетика: підручник /Л. Т. Левчук, Д. Ю., Кучерюк, В. І. Панченко. - Київ: Центр учбової літератури, 2010. 520 с.
7. Малахов В.А. Етика: курс лекцій / В. Малахов. - Острог: Вид. НУ «Острозька академія», 2014. 214 с.
8. Прикладна етика: навч. посіб./ Т.Г. Аболіна, В.Г. Нападиста, О.Д. Рихліцька [та ін.]- К.:ЦУЛ,2012. 392с.
9. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посіб.-3-те вид., стер. / О.В. Кубрак. – Суми : Університетська книга, 2012. 222с.
10. Торчинський М.М. Культура наукової мови: навч. пос. / М.М. Торчинський. – Хмельницький, 2012. 269 с.
11. Українська мова в діловому спілкуванні: навч. пос. // І.Г. Гопанчук, С.Ю, Шатенко. – Київ: Київ.нац. торг.-екон унів-т, 2016. 196 с.

Додаткова:

12. Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Кондратюк А.Ю. Культурологія. - Київ: Центр учбової літератури, 2010. 210 с.
13. Історія української культури: навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. - Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
14. Історія світової культури / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. - Київ, 2000. 520 с.
15. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / С. М. Клапчук, В. Ф. Остафійчук, Ю. А. Горбань та ін.; За ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. - 4-те вид., перероб. та доп. - Київ : Знання-Прес, 2012. 351 с.
16. Кравець М.С. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. - Львів: "Новий Світ-2000",2012. 320 с.
17. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник / за ред. І. Тюменка. С. Буравченкова, П. Рудик. - Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 370 с.
18. Культурологія: підручник / М.С. Кравець. - Львів : Новий Світ, 2011. 310 с.
19. Культурологія: теорія та історія культури. / за ред. І. І. Тюрменко, О. Д. Горбула - Київ : Центр учбової літератури, 2010. 392 с.

20. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / за ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. - Львів: Світ, 2015. 568 с.
21. Матвеева Л. Культурологія. Курс лекцій / Л. Матвеева. - Київ : Либідь, 2006. 512 с.
22. Музальов О. В. Культурологія: навчальний посібник для учнів, студентів і викладачів / О. О. Музальов. - Львів.: 2012. 185 с.
23. Основи культурології: навч. посібник / за ред. Л.О. Сандюк та Н.В. Щубелки. - Київ: Центр учбової літератури, 2012. 212 с.
24. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення: навч. посіб. - Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 228 с.
25. Попович М. Нарис історії культури України. - 2-е вид., випр. - К.: «АртЕк», 2001. - 728 с.
26. Рой Є. Культурологія: історія зарубіжної культури / Є. Рой. - К.: Логос, 2015. 386 с.
27. Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Лапузіна О.М. Ділова етика: Навчальний посібник. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2006. 364с.
28. Сандюк Л. О., Щубелка Н. В. Основи культурології: Навч. посіб./ За ред. Л. О. Сандюк та Н. В. Щубелки. - К.: Центр учбової літератури, 2012. 40 с.
29. Тофтул М.Г. Етика: підручник. – 2-ге вид., випр. і доповн./ М.Г. Тофтул. – К.:Академія,2011. 440с.
30. Хома І.Я. Історія української культури / І.Я. Хома, А.О. Сова, Ж.В. Мина. - Львів: В-во Львівської політехніки, 2012. 349 с.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Електронний університет:

1. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Модуль для дистанційного навчання. Доступ до ресурсу: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_list.aspx?bk=T.
3. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/plage_lib.php